

झारखण्ड शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद् ,राँची, झारखण्ड
प्रथम सावधिक परीक्षा 2021–2022
मॉडल प्रश्न पत्र सेट–2

कक्षा – 11	विषय – संस्कृत (इलेक्टिव)	समय 2 घंटे	पूर्णांक – 40
------------	------------------------------	------------	---------------

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।
2. प्रश्नानां संख्या–40 ।
3. प्रत्येकस्य प्रश्नस्य कृते एकम् अंकं निर्धारितम् अस्ति ।
4. प्रश्नानां कृते नकारात्मकम् अंकनं नास्ति ।
5. सर्वेषां प्रश्नानां चत्वारः विकल्पाः सन्ति, तेषाम् एकम् उचितं विकल्पं चिनुत ।

खण्ड –क (अपठितावबोधनम्)

अधोलिखितगद्यांशं पठित्वा तदाधारितान् प्रश्नान् उत्तरत –

मन बुद्धि अहंकारेति त्रयाणां तत्वानां समाहारः चित्त इति कथ्यते । चित्तस्य प्रकृतिः चंचलात्मिका अस्ति । सर्वेष्वपि कार्येषु साफल्यं प्राप्तुं चित्तस्य एकाग्रता आवश्यकी । चित्तस्य एकाग्रतायाः कृते महर्षि पतंजलिना योगस्य उपदेशः कृतः । महर्षिणा योगसूत्रे लिखितम् –योगः चित्तवृत्तिनिरोधः ।

1. चित्तस्य प्रकृतिः कीदृशी ?

(क) प्रमादात्मिका (ख) निश्चलात्मिका

(ग) चंचलात्मिका (घ) संशयात्मिका

2. चित्तवृत्तिनिरोधः कः ?

(क) योगः (ख) भोगः

(ग) रोगः (घ) नियोगः

3. कार्येषु साफल्य प्राप्तुं कस्य एकाग्रता आवश्यकी ?

(क) वित्तस्य (ख) चित्तस्य

(ग) ध्यानस्य (घ) धनस्य

4. योगसूत्रस्य रचयिता कः ?

(क) रामदेवः (ख) कामदेवः

(ग) वाल्मीकिः (घ) पतंजलिः

खण्ड –ख (रचनात्मककार्यम्)

5. वकारस्य उच्चारणस्थानं किम् ?

(क) तालुः (ख) कण्ठः

(ग) दन्तोष्ठम् (घ) कण्ठोष्ठम्

6. लृकारस्य उच्चारणस्थानम् अस्ति –

(क) मूर्धा (ख) तालुः

(ग) दन्ताः (घ) कण्ठः

7. तालव्यवर्णः अस्ति –

(क) ल् (ख) ष्

(ग) र् (घ) स्

8. ओष्ठ्यवर्णः अस्ति –

(क) ब् (ख) श्

(ग) ज् (घ) ट्

9. 'ने + अनम्' उचितसन्धिपदं चिनुत –

(क) नयनम् (ख) नेनम्

(ग) नायनम् (घ) नैनम्

10. 'गुरु + आदेशः' उचितसन्धिपदं चिनुत -

(क) गुरादेशः (ख) गुरवादेशः

(ग) गुर्वादेशः (घ) गुरादेशः

11. 'लम्बोदरः' अस्य सन्धिविच्छेदं चिनुत -

(क) लम्बो+दरः (ख) लम् + बोदरः

(ग) ल + अम्बोदरः (घ) लम्ब + उदरः

12. मध्वरिः अस्य सन्धिविच्छेदं चिनुत -

(क) मधु + अरिः (ख) म + धुअरिः

(ग) मधु + रिः (घ) मधु + आरिः

13. पितृशब्दस्य षष्ठी-एकवचनस्य रूपम् अस्ति -

(क) पितरौ (ख) पितुः

(ग) पित्रा (घ) पितरि

14. मतये' इति रूपं भवति -

(क) प्रथमा-एकवचने (ख) चतुर्थी-एकवचने

(ग) चतुर्थी-द्विवचने (घ) चतुर्थी-बहुवचने

15. 'कवि' शब्दस्य सप्तमी-एकवचने रूपं भवति

(क) कवयः (ख) कविना

(ग) कवौ (घ) कवेः

16. 'मातुः' रूपम् अस्ति

(क) प्रथमायाः (ख) द्वितीयायाः

(ग) तृतीयायाः (घ) पंचम्याः

खण्ड –ग (पठितावबोधनम्)

17. सङ्गच्छध्वं संवदध्वं ..... इति मन्त्रः सङ्कलितः –

(क) ऋग्वेदात् (ख) सामवेदात्

(ग) यजुर्वेदात् (घ) अथर्ववेदात्

18. अस्माकं ओषधीः कीदृशी सन्तु ?

(क) साध्वीः (ख) माध्वीः

(ग) अनुत्तमा (घ) विषोपेता

19. वः मनः कथम् अस्तु ?

(क) असमानम् (ख) अशुद्धम्

(ग) समानम् (घ) चंचलम्

20. वयं कति वर्षाणि जीवेम ?

(क) सहस्रम् (ख) लक्षम्

(ग) अयुतम् (घ) शतम्

21. कति वेदाः ?

(क) चत्वारः (ख) पंच

(ग) सप्त (घ) अष्टौ

22. 'ऋतुचित्रणम्' इति पाठः कुतः सङ्कलितः ?

(क) महाभारतात् (ख) वेदात्

(ग) पुराणात् (घ) रामायणात्

23. रामायणे काण्डानां संख्या अस्ति –

- (क) पंच (ख) षड्
(ग) सप्त (घ) नव

24. ऋतुचित्रणम् पाठे कति ऋतुणां वर्णनम् अस्ति ?

- (क) चतुर्णाम् (ख) पंचानाम्
(ग) त्रयाणाम् (घ) षण्णाम्

25. 'वहन्ति वर्षन्ति नदन्ति भान्ति' श्लोके कस्य ऋतोः वर्णनम् ?

- (क) वर्षायाः (ख) शरदः
(ग) हेमन्तस्य (घ) वसन्तस्य

26. वर्षाऋतोः अनन्तरं कस्य ऋतोः आगमनं भवति ?

- (क) हेमन्त-ऋतोः (ख) शिशिर-ऋतोः
(ग) शरद्-ऋतोः (घ) वसन्त-ऋतोः

27. परोकाकाराय सतां विभूतयः पाठः कुतः गृहीतः ?

- (क) पियूषमालायाः (ख) जातकमालायाः
(ग) स्मृतिमालायाः (घ) सूक्तिमालायाः

28. कस्य पुण्यप्रभावात् सरः जलपूर्णः जातः ?

- (क) देवराजस्य (ख) मेघस्य
(ग) खगस्य (घ) बोधिसत्वस्य

29. मीनाः किमर्थं मृतप्रायाः संजाताः ?

- (क) वनाभावात् (ख) जलाभावात्
(ग) समीराभावात् (घ) अन्नाभावात्

30. मत्स्यान् भक्षयितुं कः चिन्तयति स्म ?

- (क) पक्षिणः (ख) जनाः
(ग) पशवः (घ) मकराः

31. देवानाम् इन्द्रः कः ?

- (क) वायसः (ख) मीनः
(ग) बोधिसत्त्वः (घ) शक्रः

32. सौवर्णशकटिका इति पाठः कुतः सङ्कलितः ?

- (क) मेघदूतात् (ख) वेणीसंहारात्
(ग) मृच्छकटिकात् (घ) ऋतुसंहारात्

33. चारुदत्तस्य पुत्रः कः ?

- (क) तानसेनः (ख) रोहसेनः
(ग) यज्ञसेनः (घ) महासेनः

34. सौवर्णशकटिकां घटितुं का आभूषणं ददाति ?

- (क) वसन्तसेना (ख) देवसेना
(ग) रदनिका (घ) मदनिका

35. रोहसेनः किम् इच्छति ?

- (क) मृच्छकटिका (ख) ताम्रशकटिका
(ग) सुवर्णशकटिका (घ) रजतशकटिका

36. 'एहि वत्स! शकटिकया क्रीडावः' इति कः कथयति ?

- (क) वसन्तसेना (ख) रोहसेनः
(ग) रदनिका (घ) चारुदत्तः

37. रामायणम् इति कस्य रचना ?

(क) भर्तृहरेः

(ख) भारवेः

(ग) भवभूतेः

(घ) वाल्मीकेः

38. 'महाभारतम्' केन लिखितम् ?

(क) वेदव्यासेन

(ख) माघेन

(ग) श्रीहर्षेण

(घ) कौटिल्येन

39. 'रघुवंशमहाकाव्यम्' कृतिः अस्ति –

(क) तुलसीदासस्य

(ख) कालिदासस्य

(ग) देवदासस्य

(घ) रामदासस्य

40. पंचतन्त्रस्य रचनाकारः अस्ति –

(क) नारायणपण्डितः

(ख) आर्यभट्टः

(ग) विष्णुशर्मा

(घ) चन्द्रगुप्तः